

Spjutstorps kyrka

Spjutstorps kyrka

— HISTORIK OCH BESKRIVNING —

Utgiven av
Spjutstorps Församlings Kyrkoråd
1995

Spjutstorps kyrka invigdes den 1:a advent 1869. Folkmängden i församlingen var vid tiden för kyrkbygget 915 invånare. Kyrkan är uppförd av gråsten och tegel, den är ljus och rymlig och har sittplatser för 500 personer. Man byggde den utanför den gamla kyrkans murar och rev så den gamla allt eftersom den nya blev färdig.

Spjutstorps kyrka var en patronatskyrka. Patronatsrätten innebar att patronus på Kåseholm hade rätt att uppbära tionden av församlingsborna och skyldighet att underhålla kyrkorna samt tillsätta och avlöna präst och klockare. Spjutstorp var annexförsamling till Tryde. Patronatsrätten upphörde 1922.

Församlingens första kyrka, tror man, uppfördes på 1050–1060-talet. Enligt sägnen uppstod brand i början på 1400-talet vilken ödelade allt brännbart i kyrkan och tillika prästgården. Prästen skall då ha flyttat till Tryde såsom varande en vida större socken och den forna prästgården förvandlades till annexhemman. Den andra kyrkan, föregångare till den nuvarande, som byggdes 1436–1438, lär ha varit mycket vacker, vilket målningarna på väggarna har burit vittne om. Den var byggd utan pelare och hade fönster endast på södra sidan. Kyrkan blev med tiden förfallen och behövde repareras. Kyrkoherde Frans Nordström, Tryde och kyrkorådet i församlingen stämde då patronatsinnehavaren Johan P. Hintze, ägare till Kåseholm. Man yrkade att denne skulle fullgöra sina med patronatsrätten gällande byggnadsskyldigheter. Följden blev nybyggnad av nuvarande kyrka. Spjutstorps gamla kyrka var försedd med blytak. Detta lär ha sålts till Tyskland. Stor efterfrågan rådde på bly, då detta användes för tillverkning av krigsmaterial. Bly var dyrt och det

gamla blytaket betalade den nya kyrkobyggnaden. Missväxt och hungersnöd rådde under 1860-talets sista år.

Det märkligaste föremålet från den gamla kyrkan är altartavlan, som föreställer Kristi uppståndelse, kännare har förklarat den vara ett mästerverk för sin tid. Altartavlan sägs ha kommit hit

Altartavlan

1790 från en kyrka i Göteborg och förmenas vara ett av den berömde hovmålaren Per Hörbergs äldsta arbeten. Denne Hörberg dog 1816. Samtidigt med altartavlan lär också predikstolen ha kommit till kyrkan, också den tillverkad i Göteborg.

Att uppmärksamma av övriga inventarier från den gamla kyrkan är den medeltida dopfunten från 1200-talet, en gammal likbår från 1790, skänkt till Spjutstorps kyrka år 1820, samt offer-

Lilla klockan

stocken daterad 1438, numera placerad vid kyrkans stora ingång. En marmorplatta, epitafium från 1713, två amplar av lera finns också bevarade från den gamla kyrkan. Storklockan av malm är från 1438. Inskrift: Fredsbönen på latin och en bön om nåd på plattyska för gjutaren Hans Gyse.

Lilla klockan är från 1801. Baron, Landshövding, Comendör och Riddare Tage Thott med dess friherrinna Ulrika Barnekov, Kåseholm, lät köpa denna klocka vid auktion på barnhuset i Malmö där enligt inskription denna klocka länge bådade tid och stund, att gå upp i helgedomen såväl vid bönestunder som ordentliga högtids- och söndagar. "Herren bevara detta Herrens tempel och vad där tillhör. Han låte under frid och ro folken komma tillhoppa i dess givande tecken och hålla högtid, söka och vinna Guds äras befrämjande." (Omgjuten 1863 av Brauswetter, Hörby.)

Dopfunten från 1200-talet är av sandsten. Den har en gång varit målad i blågrå marmorering och guldbrons.

Dopfatet från 1600-talets slut-början av 1700-talet är av driven och punsad mässing. I botten Jesu dop. I framställningen kommer en ängel med torkklädet. På brättet: stela rankornament och en bård av runda bucklor.

Dopbordet är från 1982, detta tillsammans med två karmstolar är skänkta av Spjutstorps kyrkliga arbetskrets.

Vävnaden "Livsträdet" är från 1981. Textilkonstnärinnan Inga Mitendorf från Förslöv, har vävt konstverket. Vävnaden är skänkt av Spjutstorps kyrkliga arbetskrets. Livsträdet är symbol för Kristus. Liljan står för oskuld. Iris för Guds förbindelse med människan. Violen symboliserar ödmjukhet och klövern treenigheten.

Nattvardskalken av silver är från år 1790. Tillverkad av G. Kullenberg, Ystad.

Patenen av silver är en gåva från kyrkliga arbetskretsen skänkt till kyrkans 100-årsjubileum 1969.

Vinkannen är tillverkad 1976.

Oblatasken är från 1984 och ersätter en äldre som blev stulen.

Brudkronan med tillhörande brudbok är skänkt av Kyrkliga Ungdomskretsen. Brudkronan är tillverkad av Hjalmar Pählman, Tomelilla, 1947.

På juldagen 1947 överlämnades av Kyrkliga Arbetskretsen en alttarbrun med antependium samt ett predikstolskläde. Dessa vävda saker är komponerade av konstnärinnan Hillevi Nilsson, Hannas, och arbetet utfört av en av Österlens skickligaste konstväverskor, fru Lovisa Svensson, Löderup. Kompositionen av alttarbrunet, som fröken Nilsson kallat "Allhelgona" anspelar på gamla tider i församlingens historia. De framträdande båda centralfigurerna på ömse sidor av bokstäverna IHS i mitten vill visa den heliga Birgitta med sitt brinnande hjärta i handen och en knäböjande man med sitt spjut och sin murslev. Birgitta sägs i gamla skrifter vara kyrkans beskyddarinna, dock inte den äldsta kyrkan som ju var från 1000-talet.

Predikstolsklädet vill vara en illustration till orden i Apostlagärningarna från den första Pingstdagen, då tungor såsom av eld visade sig för lärjungarna. Det visar sålunda en eldstunga från vilken utgår gnistor i form av det heliga korsets tecken.

Före högmässan på tacksägelsedgen 1965 överlämnade Kyrkliga Arbetskretsen, genom fröken Märta Nilsson, Appeltorp och fru Blenda Persson, en dopklänning åtföljd av en minnesbok

som gåva. Den vita dopdräkten symboliserar renheten och Guds gemenskap. Sydd och broderad av Märta Nilsson.

Kyrkliga Ungdomskretsen skänkte den vita mässhaken till Tacksägelsedagen den 18 oktober 1942.

Den gröna mässhaken skänktes 1965 till kyrkan av Spjutstorps Kyrkliga Arbetskrets.

Den violetta mässhaken har utgått från textilkonstnärinnan Hillevi Nilssons ateljé i Hannas. Det bibliska motivet – morgonstjärnan med kristusmonogrammet – ser man på mässhakens framsida och på baksidan korset med törnekronan samt två palmkvistar. Kyrkliga Ungdomskretsen skänkte mässkruden 1951.

Annandag Pingst 1981 överlämnade Spjutstorps Kyrkliga Arbetskrets den röda mässkruden. Den är tillverkad av textilkonstnärinnan Inga Mittendorf från Förslöv. Pengarna till att köpa skruden har föreningen fått via ett testamente från Teresia Olsson, Spjutstorp. Skruden är av helylle och har en duva som huvudmotiv.

Krucifixet skänktes av Margit och Per Dane Rosén 1945. Det är utfört i lönn och valnöt av Margits bror Mats Jernqvist.

De vita, gröna, röda och violetta stolorna är från 1965. Den svarta är äldre.

Altaret i sakristian invigdes den 27 november 1949 vid kyrkans åttioårsdag.

Bibeln, en dansk Christian IV är från 1632, skänkt.

1918 uppsattes en upphöjning framme i kyrkan, den s. k. fykkappan och här placerades en liten orgel.

Orgelläktaren uppsattes 1928 och orgel anskaffades.

1967 inköptes en orgel från Ullstorp för 15.000 kronor. Den var begagnad, har 1 manual, 6 stämmor. Orgelbyggare: Orgeltjänst i Uppsala 1955. Ned- och uppmontering gjordes av orgelbyggarfirman Emil Hammer i Hannover.

Vid visitation den 24–25 augusti 1912 upplystes om att två nya ljuskronor på frivillighetens väg tillkommit Spjutstorps kyrka.

I kyrkan finns ytterligare inventarier, som skänkts av privatpersoner och föreningar för att pryda helgedomen.

*Fäderns kyrka i Sveriges land
Kärast bland samfund på jorden
Vida hon famnar från strand till strand
Fast är hon grundad av Herrens hand
Byggd till hans tempel i Norden.*

*Dopfunten
från 1200-talet*